

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Augusti Buchneri Orationes Panegyricæ

Buchner, August

Cliviæ, [1668]

VI. Serenissimæ Principi ac Dominæ, Dn. Magdalenæ Sibyllæ,
Brandenburgicæ, Divi Ioh. Georgii I. Viduæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69483](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69483)

majores aut pares. Implete maxima nominum omnia, & reddite nobis excelsum atqve inviſum MAURITII animum: pietatem AUGUSTI & ſapientiam: magnitudinem CHRISTIANORUM ac bonitatem, & Patris unius hæc omnia; Tuqve inprimis JOHANNES GEORGII: ut non vocabulo tantum, ſed univerſa gloria etiam PRIMO par, & ALTER potius, quàm SECUNDUS exiſtas.

D I X I.

ORATIO SEXTA.
 SERENISSIMÆ PRINCIPI AC DOMINÆ,
 DOMINÆ
 MAGDALENÆ SIBYLLÆ,
 BRANDENBURGICÆ,
 DIVI
 JOHANNIS GEORGII I.
 ELECTORIS SAXONIÆ,
 VIDUÆ,
 DICTA IN TEMPO ARCIS,
 IPSO EXEQVIARVM DIE,
 ANNO MD. LXX. LIX.

SI locus ullus superesset precibus, haberentqve vota, quò caderent, id ante omnia in præſenti optarem, ut superſedere his lacrimis penitus ſquaioreqve nobis liceret; aut mihi perinde, ut vobis,

bis, RECTOR MAGNIFICE, PATRESQUE
 AMPLISSIMI, TUM CÆTERI OMNIUM OR-
 DINUM AC DIGNITATUM NOBILISSIMI,
 CLARISSIMI, PRUDENTISSIMI ATQUE
 LECTISSIMI AUDITORES, sedere muto fas es-
 set, mœroremque communem religioso testari silen-
 tio. Quod si per truculentiam fati, quo facta infecta
 fieri nequeunt, sperandum alterum non sit; alterum
 verò auctoritas vestra, PATRES, qui me jusistis lo-
 qui, haud sinat; restabat precari, tanta suppeteret mihi
 ingenii vis, copiaque dicendi, quæ & æquare dolorem,
 qui passim incedit, & paria facere cum laudibus ejus
 gloriaque posset, de quâ in concione istâ dicendum
 est. Sed quæ felicitas mihi tam absolutæ eloquentiæ
 largietur vim, quæ hanc infantiam meam in consumma-
 tum dicendi habitum repente commutet? Enimverò
 hujus eximix facultatis nec mihi quicquam affuit ha-
 ctenus, & si fuisset, id delevisset senectus dudum, quæ
 deprædatur euntibus annis non florem corporis tan-
 tum ac vim; sed animum quoque debilitat, ejusque
 solertiam vigoremque, si non exstinguit penitus, valde
 infringit. Quomodo igitur aut incrementa capiat
 res, quæ nondum cæperit? Aut primùm accipere po-
 terit quispiam hujusmodi aliquid, & absolutum statim
 accipere? In omnibus enim rudimentum spei ante est,
 quam rei experimentum: & quicquid est, ex parvis
 seminibus in maturitatem suam cum tempore crescit.
 Vanum itaque fuerit, huc votis descendere, & puerili-
 ter pene optare, quæ nulla dies aut ferre potest, aut fe-
 ret. O infelices itaque cani mei, qui improbam istam
 vivacitatem huc adduxistis, ut satis haud sit, bien-
 nio ante, hoc ipso in loco tuum, DIVE JO-
 HAN-

HANNES GEORGI PRIME, defleſſe obitum; niſi jam illætabilis officii genus, nunc MAGDALENÆ tuæ SIBYLLÆ etiam, incomparabili Principi, præſtandum veniat! Quid agam nunc, aut quid non agam miſer? Quid ſileam maximè, confuſus & obſtupefaſtus luctu? Aut eloquar contra, clariffimarum virtutum admiratione inſtinctus? Qui incumbentem magni ponderis molem toto connixi contra corpore, vix eluſtati tandem ſunt, nec niſi elifo robore omni, aut malè luxato, ſe emerſerunt, ſi ſuſtollendis novis ſarcinis inepti proſus atque inutiles evadere ſolent; quid de me fiet, ſi commodavero vocem dolori communi, cùm eam jamdudum in illo funere conſuſerim omnem ac proſtigaiim? Hebet omninò ad hanc neceſſitatem pauxillum illud ingenii, quod nondum confecit ſeneſtus; torpetque ac obſtupescit lingua penitus, ipſe que ſpiritus deficit, qui impleat os, ſufficiatque dicendis in præſens. Quantus enim in MAGDALENA SIBYLLA & maximarum rerum modus, & illuſtriſſimarum laudium exuberantia fuit? Sed quicquid ſit, veſtro parendum imperio, PATRES, & obeundum vel invito eſt, quod declinare non licet. Ac ſi defuerint alia, quæ imbecillitatem meam ſuſtineant, vel ipſamet magnitudo rei loco ſolatii erit. Ut excidam enim his maximè, quæ audenda nunc ſunt; recreaverit tamen, auſis haud mollibus me excidiſſe. Si agitaret ſecum aliquis, qualemnam eſſe oporteat principem ſceminam, cui nihil eorum deſit, quæ aut tribuere favor Numinis, cum maxima; aut ſumma conferre virtus queat; non aliam temerè, credo, conciperet ſpeciem, atque quam hæctenus in MAGDALENA SIBYLLA venerati ſumus, &

nunc

nunc lugemus. Enituit aliqua illustri ortu; sed obsolevit connubii imparis fœdere: & contra in aliâ splendidissimas nuptias tristis sterilitas obscuravit. Sunt quas in admiratione cœlestis forma decoraque juvenus posuit; sed quarum animos sordidissima vitia commaculant. In Principe nostrâ tam conspiraverunt summa laudandaque omnia: ut nihil majus natalibus, nihil felicius ac fortunatius matrimonio; nec alia temerè facies olim concinaior venustiorque videretur. Tanta præterea in eâ virtus, ut ejus implere mensuram vel consummatissimis arduum fuerit. Paternæ originis decus ex Serenissimorum Brandenburgensium Marchionum domo; Maternam nobilitatem ex Juliacensium Ducum prosapiâ traxit. Quæ magnitudo ibi atque sublimitas? Et quantum hîc luminis splendorisque fuit? Fuit, dico: nam in **GUILHELMO**, qui **MARIAM ELEONORAM** suam, matrem nostræ dedit, antiquissima illa stirps, & si annales veteres audimus, ab ipsâ magnitudine Romanâ descendens, exaruit atque defecit. Documento clarissimo, magna quantumlibet ruere tandem in se, atque desinere lege communi, quâ orta senescunt, & quæ ad senectutem pervenerint, desinunt. Sed florentissima Marchionum familia, quid, quod ascendat, amplius habet? Quam & Electoralis purpura attollit adhuc supra apices alios; & sanctitas Cæsarum eò jamdûdum evexit fastigiî, quo nullum superius in rebus humanis. Quod soli fortunæ deberi, qui putet, fallitur sanè; neque intelligit, haud cuiquam in facili contingere magna sine virtutibus maximis, quæ suâ divinitate ac vi in obsequium sibi ipsam trahunt fortunam.

Quos enumerare Heroas

1 2

hing

hinc ortos hinc esset copia , incredibili fortitudine ac magnitudine animi, justitiâ præter hæc, prudentiâque, & cæteris artibus civilis habitus insignes? Sed satis fuerit unum ALBERTUM commemorare, genitorem FRIDERICI ALBERTI, quo MAGDALENA SIBYLLA patre lata auspiciis felicissimis est. Hic enim ille ALBERTUS est, qui ex Teutonicorum Equitum nobilissimi, & magnis rebus gestis incliti ordinis magistro creatus Borussia Dux, & opulentissimæ provinciæ imperium Brandenburgicis dititionibus primus adjecit. Qui veritatis cœlestis lumen, depulsis perfidiæ Pontificiæ tenebris, in regionibus illis accendit primus: qui Academiam Regiomontanam instituit, & locupletatam amplissimis vectigalibus dedicavit magnificè. Quæ tanta sunt, ut nulli subactarum gentium triumpho ac laureæ; nullæ opulentissimorum regnorum accessiones, non gloriæ dicam ac nominis, sed plus emolumenti ac utilitatis potuissent afferre. Quid majus enim præstantiusque in rebus humanis, quam rectè sapere? Huc officinæ studiorum nos ducunt. Et non excidere cælo, quod vera donat religio, annon votorum nostrorum terminus ultimus est? Magna hac incunabulorum gloriâ, hac eminentiâ natalium esto, MAGDALENA SIBYLLA, & tanto tibi gratulare magis, quantò uberius matrimonii dignitas felicitasque ortui tuo respondent. Quid tuo JOHANNI GEORGIO PRIMO aut majus tibi aucupari spes, aut excellentius potuisset præstare fortuna? Quo nemo eorum, qui in excelso positi, aut nobilitate antiquior, ampliorque; aut fidei, pietatis, constantiæ justitiæque, tum rerum fortiter provideque gestarum gloria, prior clariorque fuit. Quem tot

in;

ingentium meritorum in patriam, in imperium, in universam Christianam rem collatorum tituli in illud leverunt culmen, quod pauci conscendunt. Sed quantum est nuptiarum dignitate clarescere, si defint cætera, quæ læta ac fortunata hæc scœdera faciunt, immò absolvunt? Quorum adeò tibi, MAGDALENA SIBYLLA, nil defuit, ut superfuert plurimum, & sic vix habeat humana felicitas, quò tollere amplius vel beatissimos conjuges possit. Quæ animarum arctissima copula? Qui æmulus amor? Quæ reverentia mutua inter vos perpetuo fuit? Non potuit quinquaginta annorum efficit ætas, ut quicquam fribusculi intercederet, tædiusvè subiret. Quo vetustior nexus, hoc firmior sanctiorque non tantum, sed & jucundior copula erat. Ut opes viresque ab ætate haud magis, quàm dulcedinem sumeret, quod vina solent. Quod si felici liberorum propagine ipsa connubiorum consummatur felicitas, quid erat, quo vota vestra ascenderent, beatissimi conjuges, cum obtinerent jam summa? Fingunt Poëtæ Cybelen quandam felicitate uteri cœlum terramque implese numinibus; & ortum ex ea, quicquid Deorum Dearumque, quæ patet orbis, coleretur. Si vera fabulis conferre fas est, te alteram Cybelen, te matrem magnam, MAGDALENA SIBYLLA, venturæ celebrabunt ætates, cum te tot Deos Deasque hoc est, Heroas ac Heroinas dedisse noscent, quot liberos dederis, & in illorum progenie orbi impertiisse tantam clarissimorum Principum, tot populis gentibusque daturam Dominos turbam. In grandiore ætate formam velle laudare ineptum quodammodo sit. Hæc enim juventutis illorumque annorum dos propria est, qui crescunt adhuc, & lætum benignumque

succum in membra dispensant. Qui vergunt & pro-
 cidunt decorem corporis, trahunt unà secumque abri-
 piunt: ac quicquid in ore, in oculis, in cætero cor-
 pore suavissimâ hætenus radiaverat luce, perimunt
 fermè ac tollunt. Silendum tamen in nostrâ haud est,
 hanc partem laudis, præter morem tot annis, quos
 habuit, vix jam libatam, nedum extinctam fuisse atque
 deletam. Gravis reclususque incessus, nihil adducta
 in tristitiam frons, plenum modestumque oculorum
 lumen, intemerata oris honestas, loquebantur adhuc
 juventæ bona, & quantam augustis thalamis olim
 Principem intulisset. Scilicet architectatrix natura,
 cum fingeret primùm texeretque, ita compegerat par-
 tes, & solidatis undiquaque eum honorem afflaverat,
 ut in novissimam valetudinem viridis nihil haberet, de
 senectute quod quereretur. Non sine luculento pig-
 nore, ingentes naturas de cælo trahere plurimum eam-
 que ob rem, ad instar illius, florere diutius ac incor-
 ruptius durare: cùm, quæ terreni plus præferunt, ad
 præpollentis materiæ indolem, & vices capiant citius,
 & destruantur facilius. Qui ædes magnificas ingres-
 si fuerint, non in illarum specie tantùm & eleganti
 membrorum commensu ornatuque hæere stupere-
 que solent; sed de illarum domino quoque ac pos-
 sessore solliciti sunt, & venerari optant coràm,
 cujus sublimitatem ac excellentiam de splendi-
 dissimâ venustate structuræ præsumserant. Pe-
 rinde mihi contemplato hætenus superficiem
 Principis, & quicquid in eâ fatorum dono
 eminuit extra, ac fulsit circum; curæ nunc
 erit, qui habitaverit intus animus, & hanc pulcher-
 rimam agitaverit molem, inquirere simul & ad-
 mirari,

mirari. Ego verò ita existimaverim omnem animorum vim, auctoritatemque ac pulchritudinem à virtutibus manare. Ut quò earum in quòque plures exstiterint, eò illustrior ipse diviniorque haberi debeat. Sed quod in navi gubernator est, dux in exercitu, in corpore anima; id in virtutibus pietas est. Quæ nisi regit, ac ducit, & animat veluti cæteras, errare, labi, jacere, quicquid earum affuerit, oportet. Quod si jam planè aberit pietas, aut nullæ omninò virtutes aderunt, aut simulacra quædam atque imagines in somniorum morem inani specie illudent. Simul formosum os Luna protulit cælo, simul stellarum ingens chorus incedit unà: similiter pietatem comitatus virtutum splendidissimus sequitur, & ministerii instar præsto est Dominæ atque perpetuò hæret. Quare quò major in Principe nostrâ & abundantior pietas fuit, eò uberius circa ipsam virtutum omnium splenduit jubar. Rectè verèque sentire de DEO; perinde eundem colere, artes præcipuè fuerunt, quas imbibit tenera, & post adulta firmaque exercuit semper. Videbat diverticula ac flexus; sed ipsa tenebat iter rectum, quod institerat semel, & nusquam à militari se viâ patiebatur abduci. In aliter sentientes non intonabat convicijs, miserabatur potius: & quos dolebat errare, reduci in viam, subinde optabat. In cultu divino simplicitatem magis decòram, quam apparatus nimios compositasque in speciem pompas solebat probare. Namque ut DEUM mentem purissimam noverat, ita eundem puritate animi coli quam optimè, existimabat: eaque propter in eo semper dedita fuit. Quâ devotione adibat templa & publicis sacris intererat? Quam curam, quod studium solebat afferre ad auscultandos sermones, qui habeban-

tur ibi de suggestu sacri? Quo desiderio, quâ destinatione revertebatur, factis exprimere gestiens præcepta pulcherrima quæ audiisset? Jam domi & in cubiculo orare, psallere, evolvere oracula cœlestia, non vacui temporis habebat solatia, & quasdam remissiones veluti, sed verissimi operis descriptas partes: quibus nisi feridò daret animum, medullitusque, ut Ennianâ voce utar, impenderet se, nihil egisse arbitrabatur. Et dubitabimus suppliciiis istis ac precibus, & multum averruncatum malorum à nostris cervicibus, & plurimum contra bonorum, quibus fruimur, procuratum fuisse? Gaudet, gaudet his artibus vinci ac expugnari cœleste numen, eoque redigi, ut amet annuere deliberantibus vera consilia; sumentibusque eorum periculum adesse benevole; ne quæ consulta pulchrè fuerint, turpiter exeant; sed rationes optimas eventus melior consequatur. Non rarò maximis fœminis fastigii sui conscientia, & recordatio nimia summæ fortunæ verba dedit; eoque ambitione semel corruptum impulit animum, ut partes virorum invaderent, & ad injuriam interpretarentur, si non & ipsæ regnarent junctæ regnantibus. Aliam sectam ac rationem illa compositissimi animi moderatio injunxit nostræ: quæ cum se Principem non ignoraret, fœminam tamen, atque sub Principe esse, adeò usque oblivisci haud potuit, ut in excelsis posita privatæ similior videretur. Non irrupit in curiam, non sese ingessit viri consiliis; & multò minùs statuendi de rebus sibi sumsit arbitrium, quam intra gynecæi sui penetralia & sexus pudor, & quies animi continebant. Huic tantæ modestiæ par respondebat magnitudo animi: ut quàm aversa ambitionis intra mensuram sexus sui se cohibuisset, tam rursus

rursus eundem transiret constantiâ. Ingruerat nobis belli gravissimi moles ambigua: eoqve res nostræ adductæ erant, ut propius abesse à tempore ultimo viderentur. In tantâ tempestate tot circumcirca cadentium fulminum, quis eâ firmitate animi erat, ut non pavesceret, aut trepidaret saltim anxietate futurorum eventuum? Quid, nostra? non concidebat animo muliebriter, lamentsqve ac questibus incendebat omnia; vel parum decoris abdebat se latebris metu amens: stabat obverso in fortunam vultu altitudine suâ innitens, & freta pietatis armis permittebat se DEO: hinc venerata providentiam moderantis omnia; hinc bonitatem clementiamqve nihil non indulgentis adorans. Quid, inquit, bat, divino reluctet ordini? Quid jactem jugum, quod patienter ferendo levius faciam? Melius fata communia tolerando vincam; quæ nisi parvero, gravius prement. Qui modò iratus averfusqve videtur, mox placidus pacatusqve aderit. Qui castigavit, solabitur rursus, ut in utroqve se patrem ostendet. Nam tristiores parentes liberis sunt, quos fidelius amant. Quis fortiora à viro exspectet, aut meliora à Christiano? Liviam Augusti legimus hæsisse perpetuò viri lateri, & indivulsam secutam comitem, quocunqve iret. An ejus amore ac studio, & quod se bonæ conjugis titulum tueri haud crederet, si pateretur separari ab eo, cui in omne fortunæ vitæq; consortium deducta esset? An, æmulatione, preposterâ, & insidiosâ curâ servandi; quia non ignorabat errores viri; & quàm non durus amator esset, ipsamet sibi locupletissima testis erat? Agrippina quoqve, Germanici uxor, præclara in eum amoris ac fidei, comitata maritum in provincias non separanda castro-

rum socia fuit; sed non nolente viro, & tum solenni Romanis matronis consuetudine, ingens animi discriminumque contemtrix, & eò obfirmata usque, ut ducis induere mania aliquando auderet. Nostra, profecto in exercitum conjuge, & peregrè fulminante armis, semper restitit domi: non quod non gravaretur desideratissimis carere obtutibus; sed ne corrumperet pudoris modestiæque propositum: inprimis verò ne non pareret abeuntis præceptis: quorum religionem sanctiorem habebat, quàm desideria sua ut vellet præferre. Videbat quantis rationibus consilium viri inniteretur, & quas respiceret causas, cum domi mallet manere. Nam quid imbellem & delicatum sexum castrensi duritiei impingeret? Quid officiorum confunderet fines, imponeretque sceminæ, quibus nec viri semper sufficient? Multa in castris per militarem designari licentiam, quæ verecundioris cujusque pudor ferre haud possit. Inesse præterea mulierum comitatu, quæ frangant animos, & ausis fortibus abstrahant, & bellum formidine morentur. Non eadem decere matronas principes, quæ in gregali mulierum vulgò ipsa conditionis fors honesta facit. Quarum necessitatibus, vix nisi virorum contubernio consuli potest. Manebat itaque domi, sed corpore; animo ac faustis omnibus perpetuò seqvebatur, & jugi orationum sacrificio salutem viri, legionum fidem invictum armorum robur DEO immortalis commendabat. Hæc solitudinis suæ solatia pariter negotiaque habebat. Quibus quanto vacare liberius & efficacius intra secreta domestici laris poterat, quam foris inter tympanorum tubarumque clangores, & militum strepitus, & nunquam silentium castrorum officiosos tumultus?

tus? Quid habent hinc Agrippinæ, quid Livinæ, quò se præ nostrâ jactantius efferant? Majoris constantiæ est, sine viro durare, quàm desiderio imparem, comitari in castra. Amare ac colere absentes etiam, & sanctius licet. Propria hominis virtus humanitas est: quàm qui excludunt principes à communi naturâ abeunt, & divinitatem in eo nequicquam affectant. Nam si humanitas nihil aliud est, quàm benignus benivolusque in omnes affectus: quid in cœlesti illo ac summo numine magis exuberat? Quod nulli non patet: nullius non admittit & audit preces: nulli non opem atque auxilium præstat: quod æquè omnibus providet, ex æquo omnes ad delicias amat. Quare quo humaniores principes sunt, hoc propius ad bonitatem accedunt numinis, & abundantius similitudinem ejus exprimunt, cujus in terris vices sustinent. Mirum in modum hæc etiam laude nostrâ excelluit Princeps: cujus humanitate nihil proximius, nihil comitate simplicius, nihil facilitate magis remotum à blandiendi artibus fuit. Quàm adituris patebat ultrò? Quàm hos benignè excipiebat? Quàm suavitate, quibusque leporibus ad sermonis invitabat commercia, & pari jucunditate detinebat? Ac inter hæc omnia, quàm nihil in vultu severum ac triste? Quàm in oratione ac gestu nihil superbum ac arrogans, aut arte quæsitum? Contemnere, rejicere, aut fastidire impares, vixque dignatos verbis paucissimis dimittere, non magnitudinis, sed fastus atque superbiæ statuebat, quæ perpetuos comites odium, atque invidiam trahunt, periculosos principatum affeclas, quos amor ac benevolentia tutissimos facit. Quàm se amabilem his moribus, tam venerabilem juxta iisdem præstabat. Quantum enim facilitatis

litatis inerat, tantundem & inerat gravitatis: quæ reverentiam parit: nam illa amorem conciliat. O temperamentum pulcherrimum, & unum omnium efficacissimum ad comparandam auctoritatem pariter & conservandam! Nam quod facilitas præstruit, illud solidat atque emunit, ne diffluat, gravitas: & ita fit, ut amplum illud atque augustum opinionis in mentibus hominum exsurgat tandem ac efflorescat. Supra perstrinximus quam magnitudinem animi ostenderit nostra, cum increbuisent bellorum procellæ: nunc recurrendum eodem denuo est; quamquam per saltus pluribusque præteritis; & attingendum, quam æquè constanter ac sapienter se gesserit incomparabili conjugere erepto terris, ut cœlum suum subiret. Mollis naturâ mulierum animus, & parum plerumque firmus, cum ad sustinenda læta, ac prospera, tum toleranda tristitia atque adversa. Nam in utramque nimiam partem modum vix servant, & cum excedere ceperint serio, ad mediocritatis mensuram reduci haud facile patiuntur. Cæterum quos amaverunt, cum fruerentur, vehementius; hos impotentius fermè desiderant, ac insolabiliter amissos lugent. Non hic fomentis temere, non advocacionibus locus est. Incumbunt orbitati suæ, rimatæque assidue vulnus, ac refricantes veluti, nullum dolendi gemendi que faciunt finem. Altioris indolis virtutisque nostra in Viri funere exemplam dedit. Non exuebat maritalem affectum, sed cohibebat intra terminos, nec evagari ulterius sinebat, quam ratio præscriberet. Nihil non pietatis in deponendum contulit, & in depositum nihil honoris omisit. Cum interim tamen doleret haud plus, quam aut honestum Principi esset, aut æquum tot maximorum Prin-

Principum matri. Quare quod aliæ tempus inanibus lacrimis, & nihil profuturis questibus donant, abditæ tenebris & omnem propemodum exosæ lucem; id viri memoriæ, id admirationi virtutum ejus, id maximorum meritorum deprædicationi tribuebat: verissima inde solatia petens, unde mæroris ac ægrimonix causas aliæ ducunt. Et quid iniquius ferret Conjugis factum, quæ circa se se quot aspiciebat charissima pignora, tot levamenta casus reperiebat? Videbat JOHANNEM GEORGIUM SECUNDUM suum, fastigium idem tenere, in quo tot annos eminuisset pater, virtutum ingentium, & optimi principatus exemplum edens, quod nunc non æmularetur magis filius, quàm laudabiliter exprimeret. Videbat AUGUSTUM suum, in culmine positum proximo, decorum haud tantum avitis titulis, sed sacris infulis etiam venerabilem. Videbat CHRISTIANUM atque MAURITIUM, quantos Principes? Quam viva spirantia quæ patriarum virtutum simulacra atque imagines! Et nondum commemoravi illustrissima Natarum lumina, SOPHIAM ELEONORAM Hassiacam: MARIAM ELISABETAM Holsaticam: MAGDALENAM SIBYLLAM Danicam ante sed nunc Saxoniam: nondum ex his & illis nepotum pronepotum quæ tam numerosam, & pene populi instar habentem catervam. Tot salvis suis contumelia prope videbatur, si pro desertâ & orbâ in clade unius se gereret. Ut nihil incorruptius Principe nostrâ & sanctius, cum adhuc viro juncta ageret, fuit; sic vacua matrimonio, & in viduitatem data idem propositum tenuit, paullo severius tamen atque adstrictius, senem, & viduam se recognoscens; quarum pudorem

ac

ac famam non nisi seria gravioraque tueri possunt. Ju-
 venculas enim amœna ac læta non indecent. Qua-
 dratilla sceminarum longè in Romanis Princeps fuit.
 Hæc viro orbata, & octogenariæ propior, ævum tam
 grande, & vidui thalami otium sic collocasse noscitur,
 ut lascivisse puellariter, oblita nimium sui, non gravi-
 tatem senilem custodisse, videatur. Ludebat calcu-
 lis, frequentabat cœtus, adibat spectacula, quæ vel
 theatrum publicum ipsi, vel domus sua præbebat. Ha-
 bebat enim artifices, & pantomimos, fovebatque effu-
 sius, ut tum prudentes censebant; quàm ejus deceret
 personam. Et quidnam illi non faciebant, ut adulan-
 di officiis patronæ arreperent, & voluptatem aliquam
 studio suo procuderent? Curstabant, exultabant,
 plaudebant, mirabantur: singulos denique gestus
 dominæ reddebant cum canticis. Scenam putasses,
 aut nuptialem, non senis viduæ fuisse domum. Quam
 nihil horum circa nonstram erat videre? Quam con-
 tra ea modesta omnia adstrictaque ac sancta? Non sce-
 næ usquam ac pulpita: non choriarum obrepebant
 pompæ: non acroamata alia audisses, quàm quæ in le-
 ctionibus sacris, & personandis divinis laudibus occu-
 parentur. His oblectationibus mulcebat ætatem;
 his meditentis viduitatem suam exercebat. Non
 quia per sinisteritatem naturæ aversaretur amœna vi-
 tæ ac lævia; (quod asperi ac truculenti ingenii homi-
 nes solent;) sed quòd propositum tale atque silentium
 illi imprimis statuebat congruere, cui & lenilis ætatis
 gravitas, & tori vidui sanctitas custodienda. Solent
 nonnunquam, qui grandiore natu sunt, hanc trahere la-
 bem, ut parci immodicè, & plus quàm par est, augendis
 rebus intenti, seipsos affligant, ac fini quò propiores fue-
 rint,

rint, hoc vitæ magis, ineptâ solitudine, laborent prospicere. Nostra quàm à luxuriâ temper abfuit, tam avaritiâ quoque mansit intacta. Illudere opibus & patrimonii vires in vana ac ludicra visendave tantùm prodigere, non prærogativâ fortunæ summæ; & laborare de cumulanda pecuniâ sordidè, humillimi cujusque existimabat. Quo conseqvebatur, ut nec egeret fiscus, & vacuo atque exhausto ne succurrendum parum decoris artibus esset, cui perennitas sua innocentiam redituum, & prudentiam sumtuum optimè constat. Liberalitatem sic exercebat, ut nepotari ne permitteret. Donabat, largiebatur; sed cum judicio: subinde respiciens, & quid & quantum, & cui daret. Miseris verò, & quos fortunæ iniquitas nudos vagosque & exules fecerat, aut videbatur fecisse, nunquam non porrigebat manum: rata in talibus, *non intellectu*, quod ille ait, *sed elemosyna opus esse*, quæ omnibus debet pateri. Quicquid dabat, id dabat libenter ac promptè: non superbè ac gemens, & ut objiceret aut imputaret: cum nihil aliud quam bonitatem animi, honestique amorem sequeretur, & æmularetur illum ad eò, cui vicariam operam principes præstant, qui omnia omnibus dat, non quòd merentur omnes, sed quòd indigent. Non pauca dixi hætenus, plurima tamen præterii. Et quis sufficeret omnibus, quæ poterant dici? Cum colligo interim atque consummo, quæ memorata hætenus sunt, mecumque admiror reputans, non possum non profiteri Príncipe nostrâ, tot inclitâ laudibus tot adornatâ, virtutibus maximis, nihil illustrius ac excellentius; quin nihil perfectius, ut inter homines, ac absolutius existisse: & itaque dignam, quæ nunquam deficeret: ne instar tantùm atque

atque exemplum unquam deficeret principes foeminas, ad quod se forment & exigant, si vivere velint cum laude, & gloriosè tenere culmen, in quo fortuna ipsas constituit. Sed ô conditionem rerum fluxam atque instabilem! O circumscriptam naturam hominum, quæ magnum atque eximium aliquid potest producere æternum ac immortale idem præstare non potest! Inclusa omnia nascendi ac pereundi vicibus sunt: & unum illud certum atque immotum est, nil certum esse. Quicquid infra supraque aspiciamus, hanc legem patitur, nihil exceptum exemptumque est. Omnibus una incumbit necessitas, & rapit omnia. Ut steterit diu aliquis, decidit tamen, & solvitur tandem, ac redit in terram, unde coaluit. Hoc receptaculum illud commune est, quod accipit omnes, & pares facit omnes; utut hos ante fortuna virtusve distinxerit. Haftenus magni ac humiles, dites & pauperes. Stulti ac sapientes dicimur: huc ubi ventum, cessant ista discrimina, & discimus seriò omnes ex æquo nos homines esse, hoc est, mortales. Quid inter hominem tum & hominem interest? Nihil omninò: nisi quod aliorum actus præclaros fama ac gloria, hoc est, alia vita sequitur; silentia aliorum aut turpitudines, vel eadem condit obscuritas, vel idem dedecus atque infamia, quæ ante flagraverant, manet. Recordabatur hæc nostra assiduè, sed reputabat unà, haud totum finiri, cum obit, hominem: alteram tantum & viliozem partem resolvi in cineres, sed revicturos olim, & coituros rursus in id, quod fuerant ante: diviniorem experitem funeris agere, & simul soluta custodia corporis fuerit, evolare in cælum, & reddi origini, non avellendam à DEO, ex quo duxit natales, ac secururam olim decre-

decretorio die redinstauratam, compagem corporis unitamque animæ indissolubili vinculo in nunquam finienda gaudia perpetuò duraturam. Hæc agitans secum atque subinde repetens, nec unquam ante extimuit mortem, & obrepentem jam, vix intellectam, promte constanterque excepit. An enim timeret, quæ mortem, non finem vitæ, sed immortalitatis felicitatisque perpetuæ januam esse ac aditum planè erat persuasa? Quare nihil lamentis, nihil ignavis questibus dabat tripudiabat & exultabat potius, atque jam præsumebat quodammodo, & auspicabatur præludens, quod operatura in ævum omne esset, si locus ullus ævo est, ubi æternitas est? Quid agunt felices illæ ac cælo receptæ animæ? Laudant DEUM, psallunt DEO: & in his ipsis satagebat Princeps, digressura jam terris. Nam dum sub ictu ultimo vita stare, exorsa subito regium earmen LAUDA, inquit, ANIMA MEA DOMINUM: LAUDABO DOMINUM IN VITA MEA: PSALLAM DEO MEO QUAMDIU ERO. Egonè putaverim Principem, cum hæc inferret, teneri adhuc se credidisse corporeis vinculis? Imò in jucundissimâ imagine extra se rapta, aut velut amœno somnio lusa, persuaserat sibi, esse jam ibi, quò transitura brevi seridè esset; & inenarrabiles Musarum cœlestium audire cantus. Earum itaque æmulatione quasi accensa, LAUDA, inquit, ANIMA MEA DOMINUM. Non dicit, OS MEUM LAUDA DOMINUM; nam excessisse corpus rata, quid jam ab eo posceret vocem, quod spiritu omni defectum esset? Animam igitur appellat: qua unâ sese jam metiebatur. Quare quas imposuerat animæ modò, hanc sibi mox ipsi transferibit partes, LAUDA-

K

BO

BO DOMINVM , atque IN VITA MEA ait. Quid hoc est , SERENISSIMA PRINCEPS ? An alienam igitur hætenus vixisti vitam , eaque dimissâ , nunc tuam demum propriamque te vivere putas ? Imò verò tuam ac propriam : neque enim nostrum est , transire quod potest : commodatum aut mutuatum est ; hoc nostrum ex verò , hoc proprium ; cuius plena perpetuaque possessio manet , & extra omnem amittendi formidinem positum est. Ecquis putabit verè vitam , in mortem quæ potest definere ? LAVDABIS itaque DOMINVM TVVM , & LAVDAS nunc plenè , IN VITA TVA : non illâ caducâ atque mortali , quæ falsò vita , falsò nostra , dicitur : sed verâ illâ & inocciduâ , & cui nullum unquam cum morte commercium venit. PSALLAM inquis , DEO MEO QVAMDIV ERO. Quid , quæso , est DIVESSE ? Semper esse ? Nam istud diu quid est , in quo extremum aliquid est ? Vt centum aut plures annos quis duret , multis annis fuit , non diu fuit. Illud reverà DIV EST , quod dies omnes pervadit , quod vincit tempora , & extra omnes terminos positum , metam non habet. Neque ex verò EST , nisi quod semper est , & cadere atque finiri , haud cupit. PSALLAM DEO MEO QVAMDIV ERO. Hoc poteras dicere , cum in extremâ velut tegulâ stares ; hoc est , de luce cum decedendum , & jam eundem , in cineres esset ? Quin hoc dicebas , cum defuncta tibi videbaris eo , quod imminabat ; & jam translata , *ubi latitia in vultu DEI , & delectationes in dexterâ DEI usq; in finem.* O felix abitus qui inter laudandum DEVM , inter psallendum DEO contingit : imò cum usurpare contingit , in quæ eximus , antequam exeamus , & commutemus
 statio-

stationem mortalem! Morari in terris adhuc, & tamen esse in cælo! Desivisse nondum hominem, & Angelorum officiis fungi! O faustum felicemque abitum? O beatissimam lætissimamque solutionem! Vides, vides, MAGDALENA SIBYLLA, DEUM tuum de facie ad faciem! Complexa dexteram ejus, iis ex omni parte abundas gaudiis, quæ nec mortalis unquam vidit oculus, neque audivit auris, & in cor hominis non ascenderunt, & illis tantum præparavit DEUS, qui ipsum dilexerint. Laudabis DEUM; psalles DEO, quamdiu vives, quamdiu eris: at nunquam non vives, nunquam non eris, unita DEO, qui vita ipsa & ipsa æternitas. Quid faciam AUDITORES, an ego detester * Februarias Eidus, quæ abstulerunt matrem * Næ patriæ, quæ nobis eripuerunt Principem nostram? *prid. Eid. Febr. A. cl. 10.* Quod sexus sui fortunæque exemplum? Quod ornamentum seculi? Quod Patriæ lumen? An venerabor *10c. LIX. mortuæ est.* potius, & ante ipsas propemodum * Kalendas Januariarum ponam? Hæ quidem ediderunt ipsam terris; sed illæ cælo reddiderunt, unde orta erat. Hæ auspiciatæ ejus humanitatem sunt; at illæ divinitati suæ transcripserunt. Non fortè ac temerario casu aut nascuntur magni Principes, aut obeunt. A DEO in terras commodati veniunt, & revocati ad DEUM redeunt, non ** Nam prid. Kal. Jan. An. cl. 10. 86. nata est.* ante tamen, quàm cum descripta curricula absolverint, & destinationis divinæ numeros jam adimplerint. Utrobique igitur adoranda dispositio Numinis & providentia est: atque ut gratulamur & triumphamus meritò, cum hæc benignitatis divinæ accipimus munera; sic cum reddenda eadem, oportet agere gratias, tum quod concessit semel, tum quod tamdiu indulxit. Ite igitur AUDITORES,

RES, & ita approbate pietatem vestram Principi, ne
 aliquà apud DEUM fiat rei: cui parere & obsequi
 summa religio est. Ite, inquam, & quam luxistis ha-
 ctenus, veneramini deinceps: operam quisque dantes
 pro se, ut meritorum illius, quæ summa ac immor-
 talia sunt, memoriâque & gloriâ seculis
 nullis intercidat.

D I X I.

ORATIO SEPTIMA,

AD

SERENISSIMUM PRINCIPEM
 AC DOMINUM,

DOMINUM JOHANNEM
 GEORGIUM II.

CUM PARENTÈM SERENISSIMUM
 LUGERET, AC NOVUM PRINCI-
 PATUM AUSPICARETUR.

A. c. l. v. l. c. l. v. l.

SERENISSIME PRINCEPS
 ELECTOR,
 CLEMENTISSIME
 DOMINE,

Nemo nostrum, quàm latè Saxones tui ac
 Myfi, & cæteræ TIBI subjæctæ gentes co-
 lunt, tam fortunatus ac felix, tam consistans
 etiam aut durus, vel secors denique. adeò
 est,